

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра прикладної лінгвістики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи та
інновацій

проф. А. О. Бояр

“ ”

2016 р

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
навчальної роботи та рекрутації

проф. С. В. Гаврилюк

2016 р.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГЕРМАНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Підготовки

Галузі знань

Спеціальності

Спеціалізація

доктора філософії (PhD)

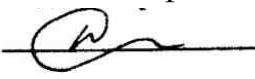
03 Гуманітарні науки

035 Філологія

іноземна мова

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні питання германського мовознавства» підготовки доктора філософії (PhD) зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» – 10 с.

Розробник: Біскуб І.П., зав.кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук, професор

Рецензент: Рогач О. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні питання германського мовознавства» затверджена на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № 12 від «15» червня 2016 р.

Завідувач кафедри: проф. Біскуб І.П.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні питання германського мовознавства» схвалена науково-методичною комісією інституту іноземної філології

Протокол № 10 від «15» червня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії інституту _____ Павлюк А.Б.

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні питання германського мовознавства» схвалена науково-методичною радою університету

Протокол № 10 від «15» червня 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні питання германського мовознавства» схвалена науковою радою університету

Протокол № 11 від «16» червня 2016 р.

ВСТУП

Зміст курсу: теоретичний курс «Актуальні питання германського мовознавства» структурований згідно галузевого розмежування сучасної германістики, висвітлює існуючі підходи до існуючих тенденцій сучасної германської філології емпіричні та теоретичні методи дослідження мовного матеріалу. Розглядаються такі теми: когнітивна лінгвістика: наукові напрями та методи концептуального й фреймового аналізу, комунікативна лінгвістика, критичний аналіз дискурсу, корпусна лінгвістика, прикладна та комп'ютерна лінгвістика, комп'ютерні методи у лінгвістиці.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вибіркова
Кількість кредитів: 3	03 Гуманітарні науки	Рік підготовки: 1
Модулів: 3		Семестр: 2
Змістових модулів: 3		Лекції : 20 год.
	035 Філологія	Практичні: 16 год.
Загальна кількість годин : 90		Лабораторні: 0 год.
	Доктор філософії (PhD)	Самостійна робота: 54 год.
		Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування у аспірантів наукової та практичної компетенції щодо можливостей використання отриманих знань під час написання кваліфікаційної наукової роботи для отримання наукового ступеня Доктора Філософії. Ознайомлення аспірантів із сучасними досягненнями германської філології із акцентом на експериментальний аспект вивчення мовних явищ; надати знання стосовно сучасних галузей германістики, новітніх методів дослідження мовного матеріалу, механізмів комп'ютерного кодування лінгвістичної інформації та принципів роботи комп'ютерних систем обробки природної мови, автоматичного синтезу та розпізнавання мовлення.

Завдання курсу: Основними завданнями є розглянути головні напрями сучасного германського мовознавства, а саме:

- когнітивна лінгвістика: наукові напрями та методи концептуального й фреймового аналізу;
- комунікативна лінгвістика;
- критичний аналіз дискурсу;
- корпусна лінгвістика;
- прикладна та комп'ютерна лінгвістика;
- комп'ютерні методи у лінгвістиці.

Аспірант повинен знати:

- понятійний апарат та основні школи сучасної когнітивної лінгвістики;
- принципи стратегічного планування комунікації;
- методологічні засади аналізу різних типів дискурсу;
- технології укладання текстових корпусів та способи їх використання у лінгвістичних дослідженнях;
- механізми комп'ютерної формалізації синтаксису, семантики і прагматики,
- основну галузеву проблематику прикладного мовознавства,
- принципи роботи програм автоматичної обробки природної мови, синтезу та розпізнавання мовлення.

Аспірант повинен вміти:

- застосовувати принципи концептуального та фреймового аналізу;
- розмежовувати та аналізувати різні типи дискурсу;
- користуватись електронними текстовими корпусами та базами даних;
- будувати алгоритми формалізованого представлення лінгвістичних параметрів одиниць мови,
- ідентифікувати та специфікувати ключові комунікативні стратегії і тактики;
- працювати із лексичними базами даних, програмами автоматичного аналізу текстів, автоматичного синтезу та розпізнавання мовлення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1 Когнітивна лінгвістика: наукові напрями.

- Історія виникнення когнітивного напрямку у мовознавстві.
- Напрямки сучасної когнітивної лінгвістики.
- Понятійний апарат когнітивної лінгвістики.

Тема 2 Когнітивна лінгвістика: методи концептуального й фреймового аналізу.

- Концепт і концептуальний аналіз у германістиці.
- Фрейми, схеми, сценарії.
- Лінгвокогнітивна парадигма у сучасній германістиці.

Змістовий модуль 2

Тема 3 Комунікативна лінгвістика.

- Теорія мовленнєвої комунікації.
- Понятійний апарат лінгвістичної прагматики.
- Стратегічне планування комунікації: принципи і методологія.

Тема 4 Критичний аналіз дискурсу.

- Дискурс: питання типології та класифікації.
- Інструментарій аналізу дискурсу
- Критичний аналіз дискурсу у германському мовознавстві.

Змістовий модуль 3

Тема 5 Корпусна лінгвістика.

- Корпусна лінгвістика як наука. Причини виникнення, методи та технології.
- Текстовий корпус. Питання класифікації, принципи дослідження та застосування.
- Електронні корпуси сучасних германських мов.

Тема 6 Прикладна та комп'ютерна лінгвістика.

- Прикладні завдання мовознавства.
- Комп'ютерна лінгвістика як наука.
- Лінгвістичні аспекти машинного перекладу.

Тема 7 Комп'ютерні методи у лінгвістиці.

- Програми автоматичного морфологічного та синтаксичного аналізу мовлення.
- Електронні словники, бази даних і банки знань.
- Автоматичні діалогові системи та програми автоматичного генерування тексту.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Когнітивна лінгвістика: наукові напрями	10	2	3			5	
Тема 2. Когнітивна лінгвістика: методи концептуального та фреймового аналізу	10	2	3			5	
Разом за змістовим модулем 1	20	4	6			10	

Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Комунікативна лінгвістика	10	4	2			4	
Тема 4 Корпусна лінгвістика	14	2	2			10	
Разом за змістовим модулем 2	24	6	4			14	
Змістовий модуль 3.							
Тема 5. Критичний аналіз дискурсу	14	2	2			10	
Тема 6. Прикладна та комп'ютерна лінгвістика	16	4	2			10	
Тема 7. Комп'ютерні методи у лінгвістиці	16	4	2			10	
Разом за змістовим модулем 3	46	10	6			30	
Усього годин	90	20	16			54	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Когнітивна лінгвістика: наукові напрями	2
2	Когнітивна лінгвістика: методи концептуального та фреймового аналізу	2
3	Комунікативна лінгвістика	2
4	Корпусна лінгвістика	2
5	Критичний аналіз дискурсу	2
6	Прикладна та комп'ютерна лінгвістика	3
7	Комп'ютерні методи у лінгвістиці	3
	Усього	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка глосарію ключових термінів когнітивної лінгвістики в діяхронічному аспекті	4
2	Розробка і презентація проекту «Основні школи сучасної когнітивної лінгвістики»	4
3	Терміносистема лінгвокогнітології і підготовка та презентація бібліографічного покажчика основних праць із когнітивної лінгвістики	10
4	Розробка і представлення списку бібліографії на тему «Комунікативні стратегії і тактики»	4
5	Метод стратегічного планування комунікації (Основні техніки та типологія комунікативних стратегій: розробка мультимедійної презентації)	10

6	Підготовка корпусу текстів, що презентують різні типи дискурсу	4
7	Презентація методу критичного дискурс-аналізу	4
8	Рецензування проекту з дискурс-аналізу колеги	4
9	Ознайомлення та робота з Британським національним корпусом (BNC)	2
10	Ознайомлення та робота з СОСА корпусом	2
11	Ознайомлення та робота з Оксфордським текстовим архівом	2
12	Індивідуальний проект на тему «Використання електронних корпусів в лінгвістичних дослідженнях»	4
	Всього:	54

7. Методи та засоби навчання

У процесі представлення інформації аспірантові в ході його пізнавальної діяльності, реалізованої через взаємодію педагога й аспіранта, використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

2 семестр – залік.

Перелік питань:

1. Історія виникнення когнітивного напрямку у мовознавстві.
2. Напрямки сучасної когнітивної лінгвістики.
3. Понятійний апарат когнітивної лінгвістики.
4. Концепт і концептуальний аналіз у германістиці.
5. Фрейми, схеми, сценарії.
6. Лінгвокогнітивна парадигма у сучасній германістиці.
7. Теорія мовленнєвої комунікації.
8. Понятійний апарат лінгвістичної прагматики.
9. Стратегічне планування комунікації: принципи і методологія.
10. Дискурс: питання типології та класифікації.
11. Інструментарій аналізу дискурсу
12. Критичний аналіз дискурсу у германському мовознавстві.

13. Корпусна лінгвістика як наука. Причини виникнення, методи та технології.
14. Текстовий корпус. Питання класифікації, принципи дослідження та застосування.
15. Електронні корпуси сучасних германських мов.
16. Прикладні завдання мовознавства.
17. Комп'ютерна лінгвістика як наука.
18. Лінгвістичні аспекти машинного перекладу.
19. Програми автоматичного морфологічного та синтаксичного аналізу мовлення.
20. Електронні словники, бази даних і банки знань.
21. Автоматичні діалогові системи та програми автоматичного генерування тексту.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Методи, застосовані у процесі викладання дисциплін ґрунтуються на принципах системності, послідовності, взаємозв'язку: - пояснювально-ілюстративний; - репродуктивний; - частково-пошуковий; - дослідницький; - метод проблемного вивчення матеріалу.

Методами діагностики знань є наступні: метод фронтального опитування у процесі семінарських та практичних занять, метод створення ситуації з проблеми обговорення та аналізу термінів та текстів, метод диференціації знань студентів.

Засобами діагностики слугують поточні контрольні роботи, тестові завдання до теми, завдання щодо аналізу текстів готською мовою, реферати та доповіді за певними програмною та самостійною тематикою.

Поточна перевірка є органічною частиною навчального процесу і здійснюється у таких формах:

- усна бесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці практичного заняття;
- фронтальний контроль знань студентів за кількома темами курсу;
- перевірка матеріалу за допомогою тестів;
- експрес-контроль;
- перевірка домашніх завдань;
- консультації з контрольними функціями (перевірка опрацювання першоджерел, самостійної роботи з літературою);
- написання рефератів.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

При вивченні курсу аспірант виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Сумарна кількість балів, яку аспірант отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: Відмінно, Добре, Задовільно, незадовільно з необхідністю повторного складання.

Поточний контроль (маx = 40 балів)							Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість кість балів
Модуль 1		Модуль 2					Модуль 3		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 3	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	30	
8	6	6	5	5	5	5			

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

1. Біскуб І.П. Англомовний дискурс програмного забезпечення як модель мовленнєвої взаємодії людини й комп'ютера : монографія / Ірина Павлівна Біскуб. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – 388 с.
2. Biskub I. Applied and Computational Linguistics. Підручник (англ. мовою). – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 304 с.

12. Список джерел

3. Alan Davies and Catherine Elder. The Oxford Handbook of Applied Linguistics. Blackwell Publishing Ltd, 2006, 866 p.

4. Bowden M. How to Present. – Australia, John Wiley & Sons Ltd., 2013. – 294 p.
5. Gambel Teri, Gamble Michael. Communication Works. – The McGraw-Hill Companies, Inc. – 1996. – 538 p.
6. Guy Cook, Barbara Seidlhofer. Principle & Practice in Applied Linguistics / by Guy Cook, Barbara Seidlhofer, studies in honour of H.G. Widdowson, Oxford University Press, 431 p.
7. Jerome A. Feldman. From Molecule to Metaphor: a neural theory of language / by Jerome A. Feldman. Massachusetts Institute of Technology, 2006, 357 p.
8. Keith W., Lundberg C. The Essential Guide to Rhetoric. – Boston, New York: Bedford/St.Martin's. – 2008. – 83 p.
9. Komissarov V.N., Korolova A.L. A Manual of Translation from English into Russian. – M., 1990. – 125 p.
10. Korunetz I.V. A Course in Theory and Practice of Translation. – Kyiv: Вища школа, 1986. – 135 с.
11. Paul Simpson. Language, Ideology and Point of View / by Paul Simpson, 1993, 198 p.
12. Ray Jackendoff. Languages of the Mind. Essays on Mental Representation / Ray Jackendoff. Massachusetts Institute of Technology, 1995, 200 p.
13. Robert B. Kaplan. The Oxford Handbook of Applied Linguistics / Robert B. Kaplan, William Grabe, Merrill Swain, G. Richard Tucker, Oxford University Press, 2002, 641 p.
14. S. Pit Corder. Introducing Applied Linguistics. Hazell Watson & Viney Ltd, Aylesbury, Bucks, 1973, 392 p.
15. Аверинцев С. С. Риторика и истоки европейской литературной традиции / С. С. Аверинцев. - М.: Языки русской культуры, 1996. - 448 с.
16. Апресян Г. З. Ораторское искусство / Г. З. Апресян. - М. : Изд-во МГУ, 1978. - 278 с.
17. Аристотель. Поэтика. Риторика: пер. с греч. / Аристотель. - СПб.: Азбука, 2000. - 348 с. либо *Аристотель*. Риторика. Поэтика / Аристотель. - М. : Лабиринт, 2007. - 256 с.
18. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику: Учебное пособие / А.Н. Баранов. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 360 с.
19. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич: Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
20. Безменова Н.А. Очерки по теории и истории риторики / Н. А. Безменова. – М. : Наука, 1991. – 215 с.
21. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник / В.Г. Волошин. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 382 с.
22. Гаспаров М. Л. Цицерон и античная риторика / М. Л. Гаспаров // Цицерон Марк Туллий. Три трактата об ораторском искусстве. - М. : Наука, 1972. – С. 4–73.
23. Гаспарова / Марк Туллий Цицерон. – М. : Наука, 1972. – 472 с.
24. Гурвич С. С, Погорілко В. Ф., Герман М. А. Основы риторики: Навч. посібник для студ. вузів / С.С. Гурвич, В.Ф. Погорілко, М.А. Герман. – К. : Вища школа, 1978. – 173 с.

25. Двенадцать книг риторических наставлений: в 2-х частях / Марк Фабий Квинтилиан. - СПб, 1834.
26. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови / О. Демська-Кульчицька. – К: Інститут української мови Національної академії наук України, 2005. – 219 с.
27. Звегинцев В.А. Теоретическая и прикладная лингвистика / В.А. Звегинцев. – М.: Просвещение, 1967. – 338 с.
28. Кибрик А.Е. Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания (универсальное, типовое и специфическое в языке). Изд. 4-е, стереотипное / А.Е. Кибрик. – М.: КомКнига, 2005. – 336 с.
29. Клюев Е. В. Риторика. Инвенция. Диспозиция. Элокуция: Учеб. пособие для вузов / Е.В. Клюев. – М. : ПРИОР, 1999. – 271 с.
30. Козаржевский А. Ч. Античное ораторское искусство / А. Ч. Козаржевский. – М. : Изд-во МГУ, 1980. - 71 с.
31. Корнилова Е. Н. Риторика - искусство убеждать. Своеобразие публицистики античной эпохи / Е. Н. Корнилова. – М. : Изд-во УРАО, 1998. – 208 с.
32. Кузнецова Т. И. Ораторское искусство в Древнем Риме / Т.И. Кузнецова, И.П. Стрельникова. – М. : Наука, 1976. – 288 с.
33. Ломоносов М. В. Краткое руководство к красноречию / М. В. Ломоносов // Полн. собр. соч. – Т. 7. Тр. по филологии. – М. ; Л., 1952. – С. 89–378.
34. Лосев А. Ф. История античной эстетики. Софисты. Сократ. Платон / А. Ф. Лосев. – М. : АСТ; Фолио, 2000. – 846 с.
35. Мерзляков А. Ф. Краткая риторика, или правила, относящиеся ко всем родам сочинений прозаических. В пользу благородных воспитанников университетского пансиона / А. Ф. Мерзляков. – М., 1809. – 131 с.
36. Панов М.И. Эффективная коммуникация: история, теория, практика: словарь-справочник / отв. редактор М. И. Панов; сост. М. И. Панов, Л. Е. Тумина. - М. : ООО Агентство "КРПА Олимп", 2005. – 960 с.
37. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності: Навчальний посібник / З.В. Партико. – Львів: Афіша, 2008. – 224 с.
38. Потебня А. А. Эстетика и поэтика / А. А. Потебня. – М. : Искусство, 1976. – 614 с.
39. Радченко В. Н. Изучение ораторского искусства в США / В. Н. Радченко. – М. : Знание, 1991. – 64 с.
40. Рождественский Ю. В. Принципы современной риторики / Ю. В. Рождественский. – М. : Флинта; Наука, 2003. – 176 с.